

Η συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων, εκτός από την καλή διάθεση, προϋποθέτει και μια ελάχιστη συμφωνία στο επίπεδο των ιδεών. Διαφορετικά οι όποιες συμμαχίες στα πλαίσια της επίτευξης ενός κοινού στόχου θα είναι μάλλον πρόσκαιρες και ευθραυστες.

Επειδή καλή διάθεση για συνεργασία των οικολογικών και εναλλακτικών ομάδων και οργανώσεων υπάρχει, ας δούμε ποιά θα μπορούσε να είναι η ιδεολογική εκείνη ομπρέλα που θα καλύπτει -χωρίς να καπελώνει- τον κόσμο που συμμετέχει στο οικολογικό-εναλλακτικό κίνημα. Παρ' ότι έχω αναφερθεί και παλιότερα στους βασικούς άξονες μια οικολογικής πολιτικής (βλ. "Νέα Οικολογία" τ.39) θεωρώ σκόπιμο να ξανατονίσω τα βασικά ιδεολογικά στίγματα του κινήματος μας, όπως τουλάχιστον τα βιώνω εγώ, αλλά και όπως εκφράστηκαν από την οργάνωση στην οποία συμμετέχω, την Ο.Κ.Θ.

Θεωρώ λοιπόν πως η συνεργασία μας πρέπει να βασιστεί σε 5 βασικές αρχές:

1 Οικολογική Πολιτική: Είναι ζήτημα ορισμού για το οικολογικό κίνημα το να κάνει οικολογική πολιτική. Και οικολογική πολιτική σημαίνει τα εξής πράγματα:

α) Καταγγελία της οικολογικής υποβάθμισης του πλανήτη και δράση για το σταμάτημα της.

β) Κριτική των μέσων, πρακτικών και ιδεολογιών που οδήγησαν στην οικολογική υποβάθμιση, δηλ. κριτική της ανάπτυξης σαν έννοιας και ιδεολογίας που διαπερνά όλα σχεδόν τα μέχρι τώρα πολιτικά ρεύματα (αστικά και μαρξιστικά).

γ) Παραγωγή νέων μέσων, πρακτικών και ιδεολογιών συμβατικά με τις οικολογικές έννοιες της ισορροπίας, της ποικιλότητας, του πλουραλισμού, της αλληλοσυσχετίσης.

2 Κοινωνική πολιτική: Η ανάπτυξη ως διαδικασία δεν είναι ουδέτερη. Προϋποθέτει συγκεκριμένες κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις. Οι εξουσιαστικές κοινωνικές σχέσεις, ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, η εκμετάλλευση ανθρώπου και φύσης είναι γενήτριες και ταυτόχρονα κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης.

Μια κοινωνική πολιτική εκ μέρους του κινήματος μας θα σήμανε άρνηση των παραπάνω και προσπάθεια κάποιων άλλων ιδανικών για την κοινωνία. Επιγράφω κάποια από αυτά:

- Η ανάπτυξη μη εξουσιαστικών και μη ιεραρχικών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων. Εδώ το οικολογικό κίνημα θα συναντήσει τη σκέψη και κουλτούρα άλλων κινήματων, όπως του φεμινιστικού, του αντιρατσιστικού, του ελευθεριακού και αναρχικού.

- Η κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπων και φύσης από μειοψηφές προνομιούχων. Η σύνδεση με το εργατικό κίνημα είναι νομίζω προφανής.

- Το δικαίωμα στη διαφορά και ο σεβασμός των μειοψηφιών.

- Η απελευθέρωση από τα δεσμά της κοινωνίας της εργασίας και ο επανακαθορισμός του τι σημαίνει εργασία και κοινωνική προσφορά.

- Η ανάπτυξη ήπιων τεχνικών, μέσων και θεσμών. Για να γίνω πιο σαφής, αναφέρω μερικά παραδείγματα. Ως ήπιες τεχνικές αναφέρω τις βιοκαλλιέργειες και τις ήπιες μορφές ενέργειας, ως ήπια μέσα πχ το ποδήλατο και τα τραμ, ως ήπιους θεσμούς την αυταυταρχική εκπαίδευση κλπ.

3 Αυτοδιαχείριση: Τα παρακάτω επιτυγχάνονται μόνο όταν οι άνθρωποι αποκτήσουν το δικαίωμα να αυτοδιαχειρίζονται τις ζωές τους, να αυτονομούνται. Η προσπάθεια της αυτοδιαχείρισης -και όχι μόνο στην παραγωγή- είναι νομίζω από τις θεμελιώδεις αρχές ενός κινήματος βάσης όπως το δικό μας.

4 Άμεση Δημοκρατία: Το δικαίωμα να είναι κανείς ο εαυτός του προϋποθέτει τη συνεχή συμμετοχή του στα κοινωνικά δρώμενα. Η άμεση δημοκρατία είναι η μόνη διαδικασία που εγγυάται αυτή την καθημερινή συμμετοχή. Οπου τα μεγέθη δεν επιτρέπουν την άμεση δημοκρατία θα πρέπει να καθορίζονται οι ασφαλιστικές δίκλειδες που της επιτρέπουν να επιβιώνει. Αναφέρομαι στις αρχές της κυκλικής εναλλαγής των καθηκόντων της άμεσης ανάκλησης των αντιπροσώπων αν και όταν αυτοί δεν μεταφέρουν σωστά τη θέληση και άποψη των κοινωνικών ομάδων που εκπροσωπούν.

5 Μη βίαη κουλτούρα: Η μη επιβολή στους ανθρώπους και τη φύση προϋποθέτει την ανάπτυξη μιας μη βίαιης κουλτούρας, μη βίαιων δηλ. τρόπων δράσης, τεχνικών και

θεσμών. Η μη βιαϊή αυτή κουλτούρα καθορίζει το κίνημα μας ως ειρηνιστικό και αντιαυταρχικό.

Θα μπορούσε φυσικά κανείς να βρει δεκάδες αλλά σημεία ή ιδέες που θα έπρεπε να χαρακτηρίζουν το κίνημα μας. Να διαφωνήσει ίσως σε κάποια από τα παραπάνω ή να διατυπώσει κάπως αλλιώς όσα προανέφερα. Το βασικό πάντως κατά τη γνώμη μου είναι ότι οι 5 βασικές αρχές που αναφερθήκαν προσδίδουν στο κίνημα μας ένα επαναστατικό χαρακτήρα και εγγυώνται για την αυτονομία του και τη μη μετατροπή του σε ένα ακόμα μηχανισμό καταπίεσης των ανθρώπων και καταστροφής της φύσης. Είναι επίσης ευνόητο ότι οι βασικές αυτές αρχές θα πρέπει να αναπτυχθούν και άλλο, να συζητηθούν και κυρίως να βιωθούν, να γίνουν δηλ. αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής μας ζωής και δράσης.

Γιατί ας μη ξεχνάμε πως το κίνημα μας αυτοπροσδιορίζεται και ως εναλλακτικό κι αυτό σημαίνει απλά ότι έχει μια άλλη πρόταση για την ζωή και την κοινωνία. Και τη βιωσιμότητα αυτής της πρότασης οφείλει να την αποδεικνύει καθημερινά.

Στέλιος Ψωμάς